

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΡΟΣ

ΤΟ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

ΤΗΣ

ΠΡΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΥΤΟΥ

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ Ο "ΦΘΙΝΙΣ", Π. ΕΥΜΟΦΦΟΠΟΥΔΟΥ

1890.

168/0
5/8

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΡΟΣ

ΤΟ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

—ο:ο:ο:ο—

Οἱ ὑποφαινόμενοι, ἀπαρτίζοντες τὴν ὑπὸ τοῦ σώματος διορισθεῖσαν πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἐνταῦθα φυλακῶν ἐπιτροπὴν, ἐκτελέσαντες τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐντολήν, ὑποβάλλομεν αὐτῷ τὰς ἐν ταῖς δυσὶν ἐπισκέψεσιν ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ σκέψεις μας.... Καί.

Α΄.) Ἀριθμὸς καὶ εἶδος φυλακῶν καὶ πεφυλακισμένων.

Ἐπάρχουσιν ἐνταῦθα τρία καταστήματα φυλακῶν ἀνδρῶν, προσωρισμένα τὸ μὲν, διὰ τοὺς ἐπὶ πλημμελήματι καταδίκους, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Παλαιαὶ Φυλακαί» — εἶναι δὲ τοῦτο τὸ παλαιὸν στρατιωτικὸν Θεραπευτήριον, κάτωθι τῆς Ἀκροπόλεως— τὸ δὲ, διὰ τοὺς κρατούμενους διὰ χρέη, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ οἰκία Συψώμου—καὶ τὸ τρίτον, ὅπερ εἶναι ἡ Ἀκρόπολις, διὰ τοὺς ὑπόδικους, διὸ καὶ ἐξεταστικαὶ καλοῦνται φυλακαί, καὶ τοῦτο, συμφώνως πρὸς τὴν Ποιν. Δικονομίαν, διατάττεσταν, ἵνα κρατῶνται χωριστὰ οἱ κατάδικοι καὶ χωριστὰ οἱ ὑπόδικοι, (Ἄρθρ. 230—234 καὶ 552—563) καὶ τὴν Πολ. Δικονομίαν, (ἄρ. 1099) ὀρίζουσιν ταυτὰ διὰ τοὺς πολιτικῶς κρατούμενους.

Ἄλλὰ, δυστυχῶς, κατ' ὄνομα μόνον ὑπάρχει ἡ διάκρισις αὕτη, διότι καὶ ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις φυλακαῖς εὐρίτκει τις καὶ τὰ τρία εἶδη τῶν κρατούμενων, ἰδίως ἐν ταῖς δυσὶ πρώταις, ἀναλόγως τῆς προστασίας, ἧς ἕκαστος αὐτῶν ἀπολαύει ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας.... Καὶ δὴ.

Ἐν ταῖς διὰ χρέη φυλακαῖς εὔρομεν, κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐπίσκεψιν, γενομένην τῇ 10 τρέχοντος, ἀναμῆξ 108 ἄτομα, ἐξ ὧν μόλις 34 εἰσιν, οὕτως εἰπεῖν, οἱ νόμιμοι τούτων δικαιοῦχοι, προσωποκρατούμενοι· ἐκ τῶν λοιπῶν 84, 49 μὲν εἰσιν ὑπόδικοι, 25 δὲ, κατάδικοι, ἐκτίνοντες ποινὰς ἀπὸ 2 ἕως 4 1/2 ἐτῶν! Δηλαδή τὰ ἄγρια ἐδίωξαν τὰ ἡμέρα, κατὰ τὸ κοινὸν λόγιον.

Διαιτῶνται δὲ τὰ 108 ταῦτα ἀνθρώπινα πλάσματα ἐν 7 δωματίοις, ὧν τὸ μέγιστον ἔχει ἐμβαδὸν 15 περίπου τετραγωνικῶν μέτρων καὶ βιοῦσιν ἐν αὐτῷ 22 ἄτομα μετὰ τῶν ἀποσκευῶν αὐτῶν καὶ τοῦ κοινοῦ ἀποχωρητηρίου. Ἐν ταῖς τῶν καταδίκων, ποινικαῖς φυλακαῖς, εὔρομεν 134 ἄτομα, καταδίκους καὶ ὑπόδικους ἀναμίζ, ἐν τρισὶ δωματίοις διαιτῶμενα. Ἐκ τῶν καταδίκων δὲ, 26 ἐκτίνουσι ποινὴν ἀπὸ 2—6 1(2 ἐτῶν...!

Τέλος, ἐν ταῖς τῆς Ἀκροπόλεως εὔρομεν 135 ἄτομα, ἐν 5 δωματίοις, ἐξ ὧν εἰσι κατάδικοι 79· καὶ ἐκ τούτων, 26 μὲν ἐκτίνουσιν ποινὴν ἐλάσσω τοῦ ἔτους, 2, ἐλάσσω τῶν δύο ἐτῶν καὶ πολλοί, ὀλίγων ἡμερῶν, (κατ' ἀναστροφὴν τῶν ὄρων κρατούμενοι ᾧδε, ἐν ᾧ ἐν ταῖς πολιτικαῖς φυλακαῖς κρατοῦνται κατάδικοι ἐκτίνοντες ποινὰς πολυετείς·) ὑπόδικοι δὲ, 38· ὥστε καὶ ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ τὸ ξενικὸν στοιχεῖον, ἦτοι οἱ κατάδικοι κατέλαβον τὸν τόπον τῶν ὑποδίκων.

Β'. Κατάστασις φυλάκων καὶ πεφυλακισμένων.

Ἡ ἐν γένει ἐντύπωσις, ἡ προσγενομένη ἡμῖν ἐκ τῆς καταστάσεως αὐτῶν ἑκατέρων, εἶναι ἡ τῆς φρίκης. Δὲν λέγομεν ὑπερβολὴν, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι δὲν εὔρομεν ἐν τῷ λεξικῷ τῆς ἡμετέρας γλώσσης λέξεις καταλλήλους, πρὸς ἀκριβῆ παραστάσιν τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως, ἐν ἧ διατελοῦσι φυλακαὶ τε καὶ πεφυλακισμένοι καὶ κατ' ἐξοχὴν αἱ φυλακαὶ Συψώμου, αἱ προωρισμένοι μάλιστα διὰ τοὺς μηδαμῶς πρὸς τὸν ποινικὸν νόμον προσκρούσαντας, ἀλλὰ διὰ τοὺς ναυαγούς τῶν βιωτικῶν τρικυμιῶν, οἱ ὅποιοι, στερούμενοι τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν, δικαιοῦνται ν' ἀπαιτήσωσιν, ἵνα μὴ στερῶνται τὰ πρὸς ἀνθρωπίνην διαβίωσιν ἀπαιτούμενα. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ λογικὴ καὶ ἡ φιλάνθρωπία. Καὶ αὐτὸς ὁ νόμος ἐπιτάσσει, ἵνα ὁ ὀφειλέτης ἄγῃται εἰς τὴν διὰ τοὺς πολιτικῶς κρατούμενους φυλακὴν, «καὶ ταιαύτη φυλακὴ πρέπει νὰ ἐγεροθῇ κατὰ τὴν καθέδραν παντὸς δικαστηρίου Πρωτοδικῶν». Ὁ χῶρος τῶν δωματίων, ἀναλόγως τῶν ἐν αὐτοῖς διαμενόντων, εἶναι εἰς ἄκρον δυσανάλογος. Εἴκοσι δύο ἄνθρωποι ἐν χώρῳ δέκα πέντε τετραγωνικῶν μέτρων μεθ' ὅλων τῶν ἀποσκευῶν αὐτῶν, τῶν μαγειρικῶν καὶ ἄλλων σκευῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ κινητοῦ ἀποχωρητηρίου!!! Εἶναι πρᾶγμα τῷ ὄντι δυσθέατον καὶ φρίκην ἐμποιοῦν. Μόνη ἡ ἄλμη ἐλλείπει, ἵνα μεταβληθῶσιν εἰς σαρδέλλας· καὶ νῆ Δία, εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα, ἵνα μὴ μεταβληθῶσιν εἰς ζῶντα θηρσιμαῖα, μακρόθεν ἀπέζοντα. Πλήν, ὁμως, τῆς τηλικαύτης μεταξὺ περιέχοντος καὶ περιεχομένου δυσαναλογίας, πάντα τὰ δωμάτια διατελοῦσιν

οὐχὶ ἐν ἐλεεινῇ ἀλλ' ἐν αἰσχροῖς, καταστάσει. Τὰ πατώματα, ἕνεκα τῶν διηνεκῶς χυνομένων ἐπ' αὐτῶν παντσειδῶν ὑγρῶν, διατελοῦσιν ἐν σεσηπυῖα καταστάσει, πάντα τελείως κατεστραμμένα. Οἱ τοῖχοι, ὑγροὶ καὶ κατὰστικτοὶ ἐξ αἱμάτων τῶν φονευομένων κορέων καὶ ἄλλων ἐντόμων. Τὰ παράθυρα, ἄνευ παραθυροφύλλων καὶ ὑελοπινάκων· αἱ θύραι ὅπου ὑπάρχουσι—καὶ ὑπάρχουσι μόνον ὅπου εἰσὶν ἀναγκαῖαι, ἵνα κλειῶνται καὶ φυλάσσωνται οἱ πεφυλακισμένοι, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐξηφανίσθησαν, ἀρθεῖσαι, κύριος εἶδεν ἀπὸ πότε καὶ ὑπὸ τίνος πλυντριάς — πᾶν ἄλλο εἰσὶν ἢ θύραι, ἡ δὲ κλίμαξ, αἰσχρὸν ἰδέσθαι· αἱ στέγαι κατ' ἐπίφασίν εἰσι τοιαῦται, καὶ κατ' οὐδὲν θὰ χειροτερεύσῃ ἡ κατάστασις τῶν πεφυλακισμένων, ἂν ἀρθῶσιν, ἀφοῦ οὐδὲ σταγόνος τῶν ὑμυρίων ὑδάτων κωλύουσι τὴν εἰς τὰς φυλακὰς κάθοδον.

Τί δὲ εἶπωμεν περὶ καθαριότητος; Εἶδετέ ποτε, καὶ εἶδετε, βεβαίως, ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς μακαρίας ἡμῶν πόλεως, σαριδία ὑπ' ὄρνιθων καὶ κυνῶν διασκαλιζόμενα; Μόλις ἀρκεῖ τοῦτο πρὸς σύλληψιν ἀσθενεστάτης εἰκόνας τῆς καταστάσεως τῶν φυλακῶν, καὶ μάλιστα τῶν φυλακῶν Συψώμου. Λεῖψανα κρεάτων, ἰχθύων καὶ ὀστέων, ἄρτου, κρεμμύτων, τυροῦ καὶ σκοροδῶν, ὕδασι καὶ οἴνῳ καὶ διαφόροις ἄλλοις δυσανύμοις ὑγροῖς μεμιγμένα, κεῖνται ἐν τε τοῖς δωματίοις καὶ ταῖς διαδρόμοις καὶ ταῖς κλίμαξιν, ἀπὸ πολλοῦ ἐβρίμενα καὶ ἀποτελοῦσι σπουδαιότατον παράγοντα τῆς ἐπικρατούσης ἐν αὐταῖς ἀφορήτου καὶ πνιγηρᾶς δυσωδίας.

Τ' ἀποχωρητήρια τῶν φυλακῶν Συψώμου εἰσὶ βόθροι μᾶλλον, πλήρεις ἀκαθαρσιῶν, ἐκβάλλοντες εἰς ἕτερον, πολλῶ μείζονα, κάτωθι αὐτῶν κείμενον, ἀσκεπῆ, μεγάλη, δεξαμενῇ εἰκότα καὶ ἀποτελοῦντα, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἡμέρι πασῶν τῶν γνωστῶν καὶ ἀγνώστων μέχρι τοῦδε ἐπιδημιῶν, ἐξ οὗ θὰ ἐπιπέσουσι κατὰ τῆς ἀτυχοῦς ταύτης πόλεως, ἅμ' ὡς ἡ τοῦ ἡλίου θερμότης ἐπιτρέψῃ αὐταῖς τὴν ὑπὸ τοῦ ψύχους νῦν κωλυομένην ἔξοδον, διὰ τῶν ἀναθυμιάσεων. Καὶ ὅντως· αἱ φυλακαὶ ἡμῶν εἰσι πηγαὶ ἀστεϊρευτοῦ τῶν κινδυνωδεστάτων ψυχικῶν καὶ σωματικῶν νόσων, ἀσυγκρίτως ὑπέρτεραι τῆς κολάσεως, ἐνθα φονεύονται, βραδέως καὶ μετὰ φοβερᾶς ἀσπλαγχνίας, ὅμοιοι ἡμῖν, ὀφείλοντες μὲν νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὰς διατάξεις τῶν νόμων, οὐδαμῶς ὅμως καὶ εἰς τὴν ἀναλγησίαν καὶ ἀπανθρωπίαν τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, καὶ δικαιοῦμενοι ν' ἀξιώσωσιν, ἵνα καὶ ἐν ταῖς φυλακαῖς βιωσὶν ὡς ἄνθρωποι καὶ οὐχὶ ὡς χεῖροι, ἐντὸς βορβόρου, ὕλικου τε καὶ ἠθικοῦ, κυλιόμενοι.

Δὲν ὑπάρχει δ' ἀμφιβολία, ὅτι ὁ τρόμος τῆς ἐν τοιαύταις φυλακαῖς διαμονῆς ἤθελεν ἀποβῆ σωτήριος τῇ Ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ, συνεπαγόμενος τὴν παντελῆ τῶν ἀδικημάτων καταπάυσιν, εἰμὴ ἐτηρεῖτο ἐν αὐταῖς ἀθάνατον τὸ ἀμαρτωλὸν πῦρ τῆς πρὸς ὅσον ἔνεστι κακουργότεραν διαμόρφωσιν τῶν ἄπαξ εἰσερχομένων διδασκαλίας, οἱ ὅποιοι χρησιμεύουσιν, ἐξερχόμενοι, ὡς καθηγηταὶ τῆς διαφθορᾶς καὶ ἐξαχρειώσεως. Καὶ τῆς μὲν ἐπιστήμης, ἐν καὶ μόνον σχολεῖον ἔχομεν, καὶ τοῦτο, καίτοι Πανελλήνιον, ἀτελές· τῆς δὲ διαφθορᾶς, πολλὰ, καὶ ταῦτα τελειότατα. Ἐν φλογερὸν καμίνι, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ ποιητοῦ, φωτισμοῦ τῆς κοινωνίας, πολλὰς γέεννας πυρὸς, πρὸς ἠθικὸν ἐμπρησμόν αὐτῆς. Οὐδὲν δι' ἐκεῖνο, ἑκατομμύρια διὰ ταύτας, δαπανῶμεν. Ἀληθὲς πρότυπον Βασιλείον!

Ὁ νόμος διατάσσει ἵνα αἱ φυλακαὶ ὡσι καθαραὶ καὶ ὑγιεῖναι, καὶ ἡμεῖς καταστήσαμεν αὐτάς ἀποθήκας πάσης ἀκαθαρσίας καὶ ἐστίας παντὸς μολύσματος. Ὁ νόμος κελεύει ἵνα, οἱ εἰς φυλάκισιν, ὑπερβαίνουσιν τὸν μῆνα, καταδικαζόμενοι ὑποχρεῶνται ἐν τῇ φυλακῇ εἰς ἐργασίαν, καὶ ἡμεῖς κατεστήσαμεν αὐτὴν τόπον κραιπάλης· καὶ διὰ τοῦτο εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι οἱ πεφυλακισμένοι κυλίσονται ἐν βορβόρῳ ὑλικῷ τε καὶ ἠθικῷ.

Διάφοροι θεωροῦνται ὑπάρχουσι περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ποινῆς, ἅπασαι ὁμῶς συμφωνοῦσιν, ὅτι πάντως σκοπεῖται δι' αὐτῆς ἡ ἐλάττωσις τῶν ἀδικημάτων, διότι ἡ παντελής ἐκλειψις εἶναι ἀδύνατος. Παρ' ἡμῖν ὁμῶς καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις, ὑπάρχει θεωρία πρωτότυπος, ἡ ἐξαχρειώσις ἢ τελεία τῆς κοινωνίας, διὰ τῆς τελείας ἐξαχρειώσεως τῶν φυλακισμένων, ἂν δὲν καταστρέψωσιν ἐν ταῖς φυλακαῖς τὸν βίον, πρὶν ἢ ἐξέλθωσι. Δὲν εἶναι, τᾶχα, ἄξιον τοῦ κόπου, ἵνα οἱ ἡμέτεροι κυβερνῆται μεριμνήσωσι περὶ τῆς ταχείας Θεραπείας τοῦ κινδυνωδεστάτου τούτου καὶ αἰσχίστου κοινωνικοῦ ἔλκους; Καὶ ἡ μείζων ἀνάγκη καταστήματος σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν καὶ Βιβλιοθήκης, ἢ φυλακῶν; «Κάκεινα ἔδει ποιῆσαι καὶ τὰς φυλακάς μὴ ἀφιέναι».

Εὐκόλως δύναται τις, ἐὰν θέλῃ, νὰ ἐξεύρῃ τρόπον καὶ πρὸς ἴδρυσιν φυλακῶν, τῶν ἰατρείων τούτων, τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἠθικῶς νοσοῦντων. Ἰδοὺ καὶ ἐκ τοῦ προχείρου, συνδυασμὸς τις ἀπλοῦστατος. Τὰ ἐνοίκια, ἅπερ τὸ δημόσιον πρὸς τοῦτο καταβάλλει, σὺν τῇ προσθήκῃ, ἴσως, μικροῦ ποσοῦ ἔτι, ὅπερ ἐκ μυριῶν ἄλλων ἀσκόπων καὶ ματαίων δαπανῶν, ἡδύνατο νὰ οἰκονομηθῇ, θὰ ἐπῆρκει, φρονοῦ-

μεν, πρὸς εὐρεσιν τοῦ κεφαλαίου, τοῦ ἀπαντουμένου πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀπολύτου καὶ ἄγαν κατεπειγούσης ταύτης ἀνάγκης.

Αἱ Παλαιαὶ φυλακαὶ εἰσι κάπως ἀνθρωπινώτεραι, ἐν συγκρίσει ὁμως, πάντοτε, πρὸς τὰς δύο ἄλλας, ἤτοι Συψώμου καὶ Ἀκροπόλεως, διότι ὑπάρχει ἐν αὐταῖς σχετικὴ τις καθαριότης· ἀλλὰ καὶ αὗται πάσχουσιν ἐλλείψεις, διότι καὶ τούτων ἡ στέγη ἅπασα διαβρεῖ, τὰ δὲ παράθυρα φράττουσιν, ἐν καιρῷ νυκτός, διὰ παντοειδῶν πραγμάτων, ὅπως κωλύωσι τὴν εἰσβολὴν τοῦ ψύχους, διότι καὶ ταῦτα στεροῦνται ὑελοπινάκων, ἕως οὐ ἐσχάτως, ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Κυριῶν, μᾶς εἶπον, ὅτι ἐμερίμνησε περὶ τοποθετήσεως αὐτῶν. Οἱ δὲ πεφυλακισμένοι πρόθτετον τιμωρίαν ὑφίστανται πολλάκις, ἐπὶ ἡμέρας μὴ ἐπιτρεπομένης αὐτοῖς τῆς εἰς τὸ προαύλιον ἐξόδου, διότι, ἔνεκα τοῦ χαμηλοῦ τῆς περιβαλλούσης αὐτὸ μάνδρας καὶ τῆς ἐλλείψεως θέσεων καταλλήλων, πρὸς τοποθέτησιν φρουρῶν, φοβοῦνται οἱ ἀρχιφύλακες, μὴ ἀποδράσωσιν οἱ πεφυλακισμένοι, ἀφοῦ μάλιστα ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς καὶ βαρῦποινοι, ὡς εἰρηται. Οἱ ἀληθῶς ὁμως καὶ ὄλως ἀδίκως, βεβαίως, τιμωρούμενοι αὐτόθι εἰσιν οἱ τοὺς τιμωρουμένους φυλάσσοντες στρατιῶται, διότι τὸ δι' αὐτοὺς ὠρισμένον μέρος τοῦ καταστήματος καὶ αὐτῶν τῶν θυρῶν στερεῖται καὶ διατελεῖ παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπτάμενον· φαντασθῆτω δ' ἕκαστος τί ὑφίστανται οἱ δυστυχεῖς δι' ὅλης τῆς νυκτός, μὴ ἔχοντες μάλιστα καὶ ἀνάλογα σκεπάσματα.

Αἱ τῆς Ἀκροπόλεως φυλακαὶ ἀποτελοῦνται ἐξ ἑπτὰ δωματίων, ὧν τὰ δύο μένουσιν ἄχρηστα, ἅτε βλαβέντα ὑπὸ τοῦ τελευταίου σεισμοῦ, καὶ εὐτῶ συνεσωρεύθησαν 135 ἄνθρωποι ἐν τοῖς λοιποῖς πέντε, ὧν ἡ κατάστασις ὑπερβαίνει τὴν τῶν φυλακῶν Συψώμου. Ἄπαντα τὰ δωμάτια ταῦτα διατελοῦσιν ἐν καταστάσει ἀκατονομάστῳ. Πατώματα σεσηπότα καὶ κατεστραμμένα εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε τῶν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 7 κρατουμένων τις, σκοντάψας νύκτα τινὰ, ἐνῶ ἐπορεύετο εἰς τὸ ἀποχωρητήριον, σφηνωθέντος τοῦ ποδὸς αὐτοῦ μεταξὺ λειψάνου τινος τοῦ κατ' εὐφημισμὸν καλουμένου πατώματος, καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸ ἐδάφους, ἔπεσε καὶ θὰ εὕρισκεν ἀφεύκτως ἡ κεφαλὴ του, τὸ δι' ἄλλο μέλος τοῦ σώματος χρῆσιμον σκεῦος, εἰμὴ ἐπεπρόσθει ἄλλος σύνοικος, παρὰ τοῦτο κοιμώμενος, δι' ἔλλειψιν χώρου. Οἶα φρικὴ! Οἱ τοῖχοι, διάβροχοι καὶ κατεστραμμένοι ὑπὸ τῆς ὑγρασίας, αἱ στέγαι, οἶαι καὶ αἱ τῶν λοιπῶν φυλακῶν.

Καθαριότητος δὲ, παντελῆς ἔλλειψις. Οἱ ἀπόπατοι ἔχουσιν ὄψιν

οὐχὶ κακὴν· καὶ οὐδὲν εἶχομεν ἂν εἶπειν περὶ αὐτῶν ἂν ὁ δημιουργὸς παρέλειπεν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὄσφρησιν. Ἡ ἀναδιδομένη ἀπ' αὐτῶν δυσωδία εἶναι τηλικαύτη, ὥστε εἶναι ἀναμφηρῶς προτιμωτέρα ἢ ἐν ταῖς δωματίοις διηνεκῆς διαμονή, μεθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἀθλιότητα. Ἡ ἐλεεινότης αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν ἀναληγῆσιν τῶν ἐπιστατῶν καὶ τῶν φρουρῶν, οἱ ὅποιοι, χάριν ἑαυτῶν, τοῦλάχιστον, δύνανται καὶ ὀφείλουσι νὰ ἐπιβάλλωσι τοῖς κρατούμενοις, ἵνα ρίπτωσιν ἕκαστος ἀνὰ ἐν δοχεῖον (Μαστέλλον) ὕδατος ἐν αὐτοῖς, καὶ εὐτυχῶς ὑπάρχει ὕδωρ. 135 δοχεῖα ὕδατος, καθ' ἑκάστην χυνόμενα, ὑπερρακοῦσι πρὸς ἀποσθήσιν τῆς ἀφορήτου ταύτης καταστάσεως. Ἴσως ὅμως ἔγκειται τὸ κακὸν καὶ εἰς ἄλλην αἰτίαν, τὸν δεχόμενον δηλαδὴ τὰ ἀποχωρήματα βόθρον, ὁ ὅποιος οὐδέποτε, ὡς φαίνεται, ἐκαθαρίσθη, ἀφ' ἧς, πρό τινων δεκάδων ἐνιαυτῶν, κατεσκευάσθη, αἱ δ' ἀναθυμιάσεις αὐτοῦ ἀνέρχονται ἀκωλύτως καὶ διασκεδιάννυνται ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ, διὰ τῶν ὀπῶν τῶν ἀποπάτων. Τοῦτο δύναται νὰ διορθωθῇ, φρονούμεν, ἐάν τοποθετηθῶσιν ἐπὶ τῶ ὀπῶν λεκάναι τοῦ νέου συστήματος τοῦθ' ὅπερ μικρᾶς δεῖται δαπάνης.

Ἡ ἐκτεθεισα κατάστασις τῶν ἐν χρήσει πέντε δωματίων καὶ ἡ δυσαναλογία αὐτῶν πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν πεφυλακομένων, καθιστᾷ λίαν ἐπιέγουσαν τὴν ἐπισκευὴν τῶν ἐν ἀρχῇ ἐτέρων δύο, δι' ἣν, ἄλλως, δὲν ἀπαιτεῖται καὶ σπουδαία τις δαπάνη, διότι δὲν ὑπέστησαν οὐσιώδεις βλάβας, (ἀλλὰ καὶ σπουδαία ἂν ἀπητεῖτο, δὲν πρέπει νὰ γίνηται παντάπασι λόγος, διότι ἡ ἀνάγκη ἢ ἀπαιτούσα αὐτὴν εἶναι ἀσυγκρίτως σπουδαιότερα), ὅπως ἀραιωθῶσιν οἱ ἐν ταῖς λοιπαῖς διαμένοντες καὶ ἀποφύγωσι, τοῦλάχιστον, τὴν μετὰ τῆς βούτας κατὰ τὸν ὕπνον συντροσίαν. Τὰ δύο ταῦτα δωμάτια χωροῦσι μέχρι 40 ἀτόμων.

Καὶ ἐνταῦθα δὲ συντιμωροῦνται καὶ οἱ στρατιῶται, διότι κατ' οὐδὲν διαφέρουσι τῶν φυλακῶν καὶ τὰ δι' αὐτοὺς προωρισμένα δύο δωμάτια· ὑπερτεροῦσι μάλιστα ἐκεῖνα, κατὰ τὴν παντελεῆ ἔλλειψιν θυρῶν καὶ παραθύρων καὶ κοιμῶνται, οἱ δυστυχεῖς, στρατιῶται καὶ ὑπαξιωματικοί, ἐπὶ τοῦ οἰοῦν πατώματος, ἀνεπαρκῶς σκεπαζόμενοι διὰ μόνου τοῦ κλινοσκεπάσματος, ἐκθειμμένοι εἰς τὰ διὰ τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων σχηματιζόμενα βέζυματα. Ἡ κατάστασις αὕτη ἠνάγκασε τοὺς ἀρμοδίους νὰ μισθώσωσιν, ἐκτὸς τῶν φυλακῶν, εἰκῆμα, διὰ τὸν ἠγούμενον τῆς φρουρᾶς ἀξιωματικόν. Ἀλλὰ, διατὶ νὰ μὴ δαπανηθῇ τὸ ἐνοίκιον τοῦτο πρὸς ἐπισκευὴν

των ἐν τῷ φρουρίῳ δωματίων, ἵνα ἔχωσι καὶ οἱ στρατιῶται ἀνθρώπινον κατάλυμα;—Πρὸς τούτοις, οἱ ἐκάστοτε ἐπὶ τῆς μεσημβρινοδυτικῆς ἐπάλλξεως φρουροῦντες διατελοῦσιν ἐν διηνεκεῖ κινδύνῳ, ἕνεκα τῆς ἐτοιμοῤῥόπου καταστάσεως τῆς αὐτοῖσι σκοπιᾶς, διαβῆχ-γείτης ὅλης ὑπὸ τοῦ τελευταίου σεισμοῦ.

Γ'. Τρώφεμα ἐν τῇ Ἀκροπόλει.

Πρὸς παροχὴν τῶν ἀναγκαίων τροφίμων τοῖς ἐν τῇ ἀκροπόλει κρατούμενοις, ἴσχυται παντοπωλεῖον, διὰ δημοπρασίας πλειοδοτικῆς ἐκμισθούμενον.— Ἄλλ' ἢ ὑπαρξίς αὐτοῦ δὲν ἔχει πλέον λόγον, ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ πεφυλακισμένοι προμηθεύονται καὶ πωλοῦσι πρὸς ἀλλήλους τὰ χρειώδη, ἀπὸ ὕδατος μέχρις ἄλατος, διὰ τῶν ἐπιστατῶν καὶ ὑπηρετῶν καὶ ὁ μισθωτὴς ζημιοῦται προφανῶς μῆδ' αὐτὸ τὸ μίσθωμα ἀπολαμβάνων, διότι οὐδὲν, πλὴν ὀλίγου οἴνου, πωλεῖ. Πρέπει λοιπὸν νὰ καταργηθῇ, διότι δὲν πιστεύομεν, ὅτι δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ κατάργησις τοῦ ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐμπορίου, ἄλλως δὲ, καὶ διότι, ἀναμφιβόλως εὐθηνότερα καὶ καλλιτέρας ποιότητος προμηθεύονται οὕτως οἱ πεφυλακισμένοι τ' ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς καὶ τούτου ἕνεκεν, πιθανῶς, ἤχθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην. Τί δὲ εἴπωμεν περὶ τοῦ κατ' εὐφημισμὸν λεγομένου τούτου παντοπωλείου; Δὲν ἀρκεῖ ταχ' ἂν εἴπωμεν ὅτι εἶναι κατὰ πάντα ἀνάλογον τῶν φυλακῶν; Τρώγλητις ἀπὸ τῆς συστάσεως τῶν φυλακῶν ἀκαθάρσιτος καὶ ἀνεπισκεύαστος, ὑπὸ σανίδων περιοριζομένη, σεσαθρωμένη, ἄνευ πατώματος καὶ παραθύρου, περιττοῦ, ἄλλως, διότι βρῖθει ὀπῶν καὶ ἀνοιγμάτων τὸ σανίδινον αὐτοῦ περιβλημα, ἱκανὸν νὰ φονεύτῃ δ' ἀσφυξίας τὸν τάλανα μισθωτὴν διὰ τοῦ ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας καὶ τοῦ μικροτάτου ἐμβαδοῦ αὐτοῦ, καταστρεφομένου ἐν αὐτῷ ἀέρος.— Ἐπὶ πᾶσι δέ, ἱκανὸς παράγων διαφορᾶς τῆς ὑγείας τῶν φυλακισμένων.

Δ'. Ὑδωρ.

Ἀπὸ τῆς κτίσεως τοῦ φρουρίου, ἴσως, ὑπάρχει αὐτοῖσι δεξαμενὴ ὑπόγειος, πλήρης ὕδατος· ἀλλ' οὐδέποτε ἀνανεωθὲν καὶ στάσιμον διατελοῦν, διεφθάρη ὅλως καὶ κατέστη καὶ τοῦτο ἕτερος λίαν ἰσχυρὸς παράγων μολυσμάτων· ὥστε πάντα τὰ παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δυστυχῶν τούτων ἀποκλήρων τῆς κοινωνίας καὶ συντήρησιν τῆς τε ψυχικῆς καὶ τῆς σωματικῆς αὐτῶν ὑγείας συντελοῦντα, παρ' ἡμῖν χρησιμεύουσι πρὸς ἐπιδεινώσιν τῆς ἠθικῆς καὶ σωματικῆς αὐτῶν ἀθλιότητος.

Β'. Παράπονα τῶν Πεφυλακισμένων.

Α'.) Παραπονούνται κατὰ τῶν ἀρχῶν, διότι δὲν παρέχουσιν αὐτοῖς τακτικὰ τὰ τῆς καθαριότητος κ.λ.π. εἶδη. Σάρωθρα χορηγοῦνται αὐτοῖς κατὰ μακρὰ διαλείμματα καὶ ἀναγκάζονται ν' ἀγοράζωσιν ἐκάστοτε αὐτὰ δι' ἐράνων· ὑπέδειξαν ἡμῖν τὰ νῦν ὑπάρχοντα, ἅπερ εἰσι λείψανα, δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς τεκμήρια ὅτι ὑπῆρξάν ποτε σάρωθρα. Καὶ τῶν ὑδροφόρων ἀγγείων πολλὰ εἰσι τεθραυσμένα· καὶ εἶδομεν ἐν ἐξ αὐτῶν, οὗ ἠναγκάστησαν νὰ φράξωσι τὰς ὑπαρχούσας ὁπὰς δι' ἰσπανικοῦ κηροῦ καὶ ἀνοίξωσι νέας ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου μέρους· εἰσὶ δὲ πρὸς τούτοις ἀνεπαρκῆ καὶ ὄλως δυσανάλογα πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν ἐκάστῳ δωματίῳ κρατουμένων.— “Ἐν τῶν κινήτων ἀποχωρητηρίων διεβρύχῃ ἐντὸς τῆς φυλακῆς, ἐν ὧρα νυκτὸς καὶ ἐπλήρωσεν αὐτὴν τοῦ περιεχομένου του. Τὴν μισθοδοσίαν των λαμβάνουσιν εἰς μονόλεπτα καὶ δίλεπτα, ὧν δύσκολος ἡ ἀρίθμησις καὶ ἡ συναλλαγή· πολλὰ μάλιστα εἰσιν ἐφθαρμένα, κίβδηλα ἢ ξένων ἐπικρατειῶν, καὶ οὕτω ζημιοῦνται, οἱ ἄθλιοι.

Β'.) Παραπονούνται κατὰ τῶν ἐπιστατῶν, ἐπὶ διαφόροις καταπίεσεις καὶ ἀνοικεῖα συμπεριφορᾶ· ὠρισμένως δὲ κατήγγειλαν ἡμῖν τὸν μὲν Παναγ. Παπαναστασόπουλον ἢ Μπακανδρῖκον, οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει κρατούμενοι ἐλαφρόπαινοι, ὅτι μετήνεγκεν αὐτοὺς αὐτόθι, ὡς μὴ δόντας αὐτῷ τὰ ζητηθέντα· καὶ δὴ τὸν μὲν Κωνστ. Νασόπουλον ἢ Κοσπέτην, ἐκ Βουνταίνης, ἐκτίνοντα ποινὴν ἐνὸς ἔτους, διότι δὲν τῷ ἔδωκεν ὄρνιθας· τὸν δὲ Ἰωάννην Χρηστόπουλον, ἐκτίνοντα ποινὴν ἐξάμηνον, διότι ἤρνηθη νὰ δώσῃ αὐτῷ τὸ μαρτινιὸν του. Τὸν δὲ Α. Σταφέταν, οἱ ἀδελφοὶ Γεώργιος καὶ Εὐστάθιος Παναγιωτόπουλοι, ὅτι κατεκράτησε τὴν μισθοδοσίαν αὐτῶν, δραχμὰς 16,80 ὅτε ἦσαν ὑπόδικοι τῷ 1887 καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν κατ' Ἀπρίλιον ἐ. ἐ. (παραγεγραμμένον παράπονον).

Γ'.) Παραπονούνται κατὰ τῶν ὑπηρετῶν τῶν φυλακῶν, καὶ ἰδίως κατὰ τοῦ Φιλίπου Σπυροπούλου, διότι κκαστρέφει τὰς ἐπιστολάς αὐτῶν, ὅπως ὠφελήθῃ τὸ γραμματόσημον καὶ ἀρνεῖται νὰ κομίσῃ αὐτάς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ἢ ἀκλαχοῦ, ἀνευ ἀμοιβῆς· ὁ δὲ κατάδικος Χασαπόπουλος (ἐν τῇ ἀκροπόλει) καταγγέλλει κατακράτησιν δραχμῶν 10, ἀξίας κοσκίνων, ἅπερ κατασκευάζει ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἔδωκεν εἰς τοῦτον ἢ ἄλλον πρὸς πώλησιν. Παράπονον ὅμοιον ὑπέβαλεν ἡμῖν καὶ ὁ αὐτόθι κατάδικος Γ. Καλέας, κατὰ τοῦ πρῶην ὑπηρετοῦ Γ. Παππαγεωργιάδου, ὡς νοσοφισαμένου 15 δραχμὰς,

ἄς ἔδωκεν αὐτῷ πρὸς ἀγορὰν καπνοῦ, ἵνα μεταπωλῆ ἐν τῇ φυλακῇ. Φαίνεται ὅμως ὅτι οὐχ οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, διότι καὶ ἡ εἰσαγγελία καὶ ἡ ἀστυνομία ἐξήτασαν τὸ παράπονον τοῦτο καὶ ἐγκατέλιπον τὸν παραπονούμενον, εὐρόντες ὅτι ἔχει ἄδικον καὶ δὲν λέγει τὴν ἀλήθειαν. Εἷς δὲ ἐξ ἡμῶν ἐκάλεσε τὸν πατέρα τοῦ καταγγελλομένου, δικαστικὸν κλητῆρα, γνωστὸν, καὶ ἔμαθε παρ' αὐτοῦ πράγματα ὅλως ἀντίθετα καὶ ἤκιστα κολακευτικά διὰ τὸν παραπονούμενον, ὁ ὁποῖος, σημειωτέον, ἐπὶ πράξει δολίᾳ κατεδικάσθη, τῇ κλοπῇ δηλ. τοῦ φαρμακείου Βενετσανοπούλου, παρ' ᾧ διετέλει ἔμπιστος ὑπάλληλος.

Δ'.) Παραπονοῦνται ἅπαντες, ὁμοφώνως, κατὰ τοῦ ἱατροῦ τῶν φυλακῶν, ὡς ἀμελέστατα διαχειριζομένου τὴν ἀνατεθειτὰν αὐτῷ φιλάνθρωπον λειτουργίαν· διότι οὐ μόνον κατὰ μακρὰ διαλείμματα μεταβαίνει εἰς τὰς φυλακάς, ἀλλὰ καὶ ὅταν, τέλος πάντων, μεταβαίνῃ, οἶονεῖ ἐπ' ἀκανθῶν ἴσταται· παρατηρεῖ τὸν τυχόν ὑπάρχοντα γνωστὸν ἀσθενῆ καὶ κατεσπυσμένως ἀπέρχεται, ὀλιγωρῶν τῶν λοιπῶν πεφυλακισμένων καὶ λησμονῶν ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπισκέπτηται καὶ ἐρωτᾷ πάντας, εἰσερχόμενος εἰς τὰ δωμάτια καὶ ἰδίαις αἰσθήσεσι πληροφοροῦμενος περὶ τῆς καταστάσεως τῆς υἰείας των. Οὐ μόνον οὕτω δὲν πράττει, ἀλλ', ὡς λέγουσιν οἱ πεφυλακισμένοι, καὶ καλούμενος ὑπ' αὐτῶν, σπεύδει ν' ἀπέλθῃ, κωφεύων εἰς τὰς προσκλήσεις καὶ παρακλήσεις τῶν δυστυχῶν τούτων ὄντων, τῶν οὕτως ἀπόνως ἐγκαταλιμπανομένων ὑπὸ τῆς φιλάνθρωποτάτης καὶ θειοτάτης τῶν ἐπιστημῶν. Ἄν ἦναι τις μακρὰν τοῦ πάσχοντος, οὐδεὶς παραπονεῖται κατ' αὐτοῦ, μὴ βοηθοῦντος. Νὰ ἦναι ὅμως παρ' αὐτῷ, νὰ βλέπῃ αὐτὸν κινδυνεύοντα καὶ ἐπικλούμενον βοήθειαν καὶ, δυνάμενος, νὰ μὴ θέλῃ νὰ βοηθήσῃ αὐτῷ, εἶναι πικροτατον. Ἄν δὲ προστεθῇ τούτοις καὶ 1) ὅτι ὁ ἀρνούμενος τὴν ἑαυτοῦ συνδρομὴν εἶναι ἱατρὸς καὶ 2) ὅτι μισθοδοτεῖται, διὰ νὰ παζέχῃ αὐτήν, ἀπορεῖ τις τί νὰ εἴπῃ. Κατ' ἀνάγκην ἀναμιμνήσκεται τῆς παραβολῆς τοῦ περιπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς, καὶ εὐρίσκει τοὺς ἀντιπαρέλθοντας πρὸ αὐτοῦ μηδενίζομένους πρὸ ἐκείνου, διότι οὕτοι, τοῦλάχιστον, οὔτε ἱατροὶ ἦσαν, οὔτε ἐπληρώοντο ὑπὸ τίνος.

Ε'.) Παραπονοῦνται κατὰ τῆς ποιότητος τοῦ ἄρτου, οὐχὶ ὅμως πάντες, οὐδὲ συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους· καὶ αὐτοὶ οἱ παραπονούμενοι· διότι οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι, οὐχὶ σπανίως, λαμβάνουσιν ἄρτον ἀθλίως ποιότητος — λάσπην — οἱ δὲ, ὅτι ἡ κακὴ ποιότης παρατηρεῖται μᾶλλον κατὰ τὴν σειρὰν τοῦ ἐργοστασίου Λιάλιου. Ἡμεῖς

κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἐπισκέψεις μας εὔρομεν ἄρτον ἄριστον, ἦν δὲ ἡ σειρά τοῦ ἐργοστασίου Καρχάμπελα, ὡς εἶπον ἡμῖν αὐτοὶ οἱ πεφυλακισμένοι. Ὁπωσδήποτε τὸ τοῦ ἄρτου παράπονον φωράται ἀνακριβές, ἐκ τούτου δ' ὀρμώμενοι, κλίνομεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς παραπόνοις πρυτανεύει ἡ ὑπερβολή, ἔχοντες μάλιστα ὑπ' ὄψει καὶ τὴν ἠθικὴν τῶν παραπονουμένων ποιότητα.

Γ'.) Παραπονοῦνται οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει (διότι ἐν ταῖς ἐτέραις δυσὶ φυλακαῖς ὑπάρχουσι κρήναι) κατὰ τοῦ τρόπου τῆς ὑδρεύσεως. Μὴ θελόντων τῶν φρουρῶν ν' ἀναλάβωσι τὴν φύλαξιν βρυπούϊων κατὰδικῶν ἢ ἐπὶ σοβαροῖς ἀδικήμασιν ὑποδίκων, ἀγγαρεύονται σχεδὸν πάντοτε οἱ αὐτοί, πρὸς μεταφορὰν ὕδατος, ἐκ τῆς ἐκτὸς τῆς ἀκροπόλεως κρήνης, οὖς, μὴ συναινοῦντας, — καὶ δικαίως — ἀναγκάζονται νὰ πληρῶνωσιν οἱ λοιποὶ, ἐκ τῆς μηδραμίνης αὐτῶν μισθοδοσίας, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι τῆς δίψης. Ἡ πρόφασις αὕτη τῶν φρουρῶν, ἂν ᾗ ἀληθὲς τὸ παράπονον, εἶναι ὅλως ἀδικαιολόγητος.

ΣΤ'. Ἡ Ὁρησκεία ἐν ταῖς φυλακαῖς.

Ἐν μόνῃ τῇ ἀκροπόλει, ἅπαξ ἢ δις τῆς ἐβδομάδος, ὑπομιμνήσκειται ὁ Θεὸς καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν μητρικὴν ὄντως μέριμναν τῆς ἡμετέρας Ἀνάσσης, δωρησαμένης κινητὴν Ἀγίαν Τράπεζαν μεθ' ὄλων τῶν πρὸς τέλοςιν τῆς Θείας Λειτουργίας χρησίμων. Ἄλλ' ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ὑποβάλωμεν, μεθ' ὄλου τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ, ὅτι ἥμιστα ἐπιτυχάνει τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ ὁ τρόπος οὗτος τῆς πληρώσεως τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων! Διότι, τίνα ὠφέλειαν θέλετε νὰ καρπωθῇ ὁ πεφυλακισμένος ἀπὸ τῆς οὐδὲ κἂν τυπικῆς ἐντελῶς τελέσεως τῆς Θείας Λειτουργίας; διότι ἡ ὅλως εἰς τὸ ἐμφανὲς ἐκθεσις μυστηρίου ἐκρίθη ἀνεκαθεν οὐχὶ τόσοσιν τελεσφόρος· οὐχ ἦτον ὅμως καὶ τοῦτο καλὸν ἐν μέρει. Ἄλλ' εἶναι ἀνάγκη, πρὸ πάντων, διδασχῆς, ἥτοι ἱερέως εὐπαιδευτοῦ καὶ εὐσυνειδήτου, ἐξηγοῦντος, μετὰ τὴν λειτουργίαν, συντόμως μὲν, ἀλλὰ μετὰ πατρικοῦ ἐνδιαφέροντος, τὴν ἐκάστοτε ἀναγινωσκομένην περικοπὴν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πολλὰ ἄλλα, σχετικὰ πρὸς τὴν κατάστασιν ἀκρατῶν τοιοῦτων· καὶ οὐ μόνον ἐν ταῖς Φυλακαῖς τῆς Ἀκροπόλεως, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσαις ταῖς φυλακαῖς καὶ τοῦτο εἶναι πιθανόν, ὅτι δύναται πῶς ν' ἀνακαινίσῃ τὰς κατεστραμμένας ἐκεῖνας ψυχὰς καὶ ἀπαλλάξῃ τὴν κοινωνίαν νέων λυμεῶνων. Τῇ πρωτοβουλίᾳ ἐπίσης, καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀνάσσης, συνέστη καὶ ἐνταῦθα Ἐπιτροπὴ Κυριῶν, πρὸς περιθάλψιν καὶ ἀνακούφισιν τῶν πεφυλακισμένων. Ἡμιστά

ὁμως, εἰ μὴ, οὐδαμῶς ὠφέλησε, μεθ' ὄλην τὴν ὄντως ἀξιεπαινον προθυμίαν καὶ καλὴν θέλησιν τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀφοῦ οὐδὲ κατὰ κεραϊάν ἐβελτιώθη ἢ κατάστασις αὐτῶν, ὡς ἀποδείκνυται ἐκ τῶν εἰρημένων ἡμῖν.

Αὕτη ἐστὶν ἡ κατάστασις τῶν ἐνταῦθα, καὶ ὡς ἔστιν εἰκάσαι, καὶ ὄλων τῶν φυλακῶν τοῦ κράτους· ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις οἰκτρὰ καὶ ἀκατονόμαστος, ἀναξία κράτους ἀντιπαιουμένου θέσιν ἐν τῇ χορεία τῶν πεπολιτισμένων ἔθνῶν καὶ πρωτεῖον ἐν τῇ Ἀνατολῇ· χαρακτηριστικόν, πασιφανὲς καὶ ὀδυνηρὸν, οὐ μόνον τῆς στασιμότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς ὀπισθοδρομήσεως ἡμῶν ἐν τῷ ἀληθεῖ πολιτισμῷ, ἡ ὁποία, δυστυχῶς, προβαίνει κατὰ γεωμετρικὸν λόγον τῆς εἰς τὸν ψευδῆ ἡμετέρας προσόδου, καὶ ταῦτα, ἐν χρόνῳ, καθ' ὃν καὶ αὐτοὶ οἱ ἕως ἄρτι θηριοδαμασται καὶ οὐδεμίαν ἔχοντες συνειδήσιν οὐδ' αὐτῶν τῶν ἀφηρημένων ἐννοιῶν τῶν λέξεων «Πατρίς-Ἔθνος» ποιοῦνται ἄλματα γιγάντια, ἐν πάσῃ πρακτικῇ καὶ ἀληθινῇ προσόδῳ καὶ μετὰ περιφρονητικοῦ μειδιάματος, προβαίνοντες ἀκαταπαύστως καὶ πλησιάζοντες, ἵνα καταλάβωσι τὴν εἰς ἡμᾶς ἀνήκουσαν καὶ δι' Ἑλληνικῶν αἱμάτων παρασκευασθεῖσαν θέσιν, στρέφουσι τὴν κεφαλὴν πρὸς ἡμᾶς, μεριμνῶντας καὶ τυρβαζομένους· περὶ ἃ μὴ δεῖ, περιορῶντας δ' ἐκεῖνο, οὐ καὶ μόνου ἐστὶ χρεῖα. Οὐαὶ ἡμῖν, Νάνοις υἱεῖς Τιτάνων Πατέρων! Ἐκεῖνοι ἐπάλαισαν πρὸς τὸν Κρόνον τῆς Εὐρώπης καὶ ἐνίκησαν· ἡμεῖς δὲ παραγκωνιζόμεθα ὑπὸ τῶν χιθιζά τε καὶ πρῶτζα καὶ αὐτῶν τῶν ἀθιγγάνων ἐλασσομένων καὶ ποδοπατούμεθα ὑπὸ πάντων, περιτρονούμενοι ὑπὸ τε νομιζομένων φίλων καὶ κεκηρυγμένων ἐχθρῶν.

Ζ'. Συμπέρασμα.

Ἀνάγκη, ἄρα, ἀναπόδραστος καὶ λίαν κατεπεύγουσα ἐπανορθώσεως τῆς καταστάσεως τούτης. Καὶ ἐπειδὴ ἐνταῦθα περὶ φυλακῶν ὁ λόγος, πρῶτιστον μέλημα ἔστω 1) ἡ ἀνέγερσις καταστημάτων φυλακῶν καὶ ἡ ἐπὶ τὸ ἀνθρωπινώτερον ρύθμισις, ἀλλ' οὐχὶ βεβαίως, διὰ συστάσεως δῆθεν ἐταιριῶν ἀτελευτήτων, πρὸς συλλογὴν τῶν πρὸς τοῦτο χρησίμων κεφαλαίων, ἀλλὰ δι' ἀμέσου καὶ ταχίστης εὐρέσεως πόρου, ἐπαρκοῦς πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἀπαιτουμένου κεφαλαίου, πρὸς ἀνέγερσιν φυλακῶν, ἀξίων τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν καὶ σωτηρίαν δι' αὐτῶν τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας ἀπὸ τῶν πηγῶν τούτων τῶν κινδυνωδεστάτων ψυχικῶν καὶ σωματικῶν νοσημάτων.

2ον) Ἡ καθίδρυσις διευθύνσεως πεφωτισμένης καὶ εὐσυνειδήτου,

ὕπ' ἀνδρῶν ἐπιστημόνων καὶ διακρινομένων ἐπὶ εὐσυνειδησίᾳ καὶ ἱκανότητι, περιοριζομένων καὶ τούτων ὑπὸ κανονισμοῦ ἀκριβοῦς καὶ αὐστηροῦ καὶ ἐποπτείας ἀγρυπνοτάτης καὶ αὐστηροτάτης καὶ οὐχί, ὡς νῦν συμβαίνει, ὑπ' ἀνθρώπων ἀγραμμάτων ἐντελῶς καὶ ἀξέστων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς κοινωνικῆς λαμβανομένων ὑποστάθμης.

3ον) Ἔως οὗ δὲ ταῦτα γένωνται, ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις ἵνα, ὡς τάχιστα, προνοήσῃ περὶ προσωρινῆς θεραπείας τῶν περιγραφέντων κακῶν· καὶ δὴ πρέπει ἅ.) Νὰ διατάξῃ τὴν γενικὴν ἐπισκευὴν τῶν καταστημάτων τῶν φυλακῶν, δι' ἀνανεώσεως τῶν πατωμάτων ἐν γένει, τῶν κλιμακῶν καὶ τῶν τοίχων. β'.) Νὰ διατάξῃ αὐστηρότατα καὶ ἀμέσως τὸν χωρισμὸν τῶν πεφυλακισμένων συμφώνως πρὸς τὸν νόμον, δηλαδὴ τὴν τοποθέτησιν τῶν ὑποδίκων, καταδικῶν καὶ προσωποκρατουμένων εἰς τὰς δι' ἐκάστους ὠρισμένας φυλακὰς καὶ ν' ἀπαγορεύσῃ εἰς τὸ μέλλον τὴν ἀνάμιξιν αὐτῶν, ἐπὶ ἀπειλῇ αὐστηροτάτης τιμωρίας. γ'.) Νὰ μεταθέσῃ, οὕτως εἰπεῖν, ἐναλλάξ, τὰς τῶν καταδικῶν καὶ τὰς διὰ χρῆνῃ φυλακὰς, διότι οἱ προσωποκρατούμενοι, σχετικῶς, εἰσὶν ὀλίγοι, καὶ ἐν τούτοις ἡ φυλακὴ των σύγκειται ἐξ ἑπτὰ δωματίων, ἐνῶ οἱ κατάδικοι, προΐοντα τοῦ τριῆς τῆς ἐβδομάδος συνεδριάζοντος Πλημμελειοδικείου, εἰσὶ πολὺ περισσότεροι καὶ ἡ φυλακὴ των σύγκειται ἐκ δύο μόνων δωματίων. δ'.) Νὰ προμηθεύσῃ εἰς ἀπάσας ἐν γένει τὰς φυλακὰς ἀνά μιάν κινητὴν Ἀγίαν Τράπεζαν ὡς τὴν ὑπὸ τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης δωρηθεῖσαν καὶ νὰ διορίσῃ ἱερεῖς ἐκ τῆς χροείας τῶν μεμορφωμένων κληρικῶν, εἰς οὓς ν' ἀνατεθῇ, ἐπὶ δικαίᾳ ἀμοιβῇ, τὸ ἔργον, οὐχὶ μόνης τῆς τυπικῆς τελέσεως τῆς Θείας Λειτουργίας, ἀλλὰ καὶ τῆς μετὰ πατρικοῦ ἐνδιαφέροντος διδασχῆς τῶν πεφυλακισμένων, δι' ἐρμηνείας τοῦ ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένου Εὐαγγελίου ἢ τοῦ ἀποστόλου καὶ σχετικῶν ἠθικῶν ὁμιλιῶν πρὸς ἀμαρτωλοὺς καὶ πταιστας, ὁδηγητικῶν καὶ προτρεπτικῶν πρὸς μετάνοιαν.

Τὸ ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἀρκετοὶ τοιοῦτοι κληρικοί, δὲν δύναται νὰ προταθῇ σπουδαίως, διότι, ὅπου ὑπάρχουσι φυλακαί, ὑπάρχουσι καὶ γυμνάσια ἢ ἑλλην. σχολεῖα, ἐν οἷς διδάσκουσι καὶ κληρικοί· εἰς τούτους δύναται ν' ἀνατεθῇ κάλλιστα καὶ ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἐπὶ δικαίῳ, βεβαίως, ἐπιδοματι· ε'.) νὰ ἐπιβληθῇ εἰς ἅπαντας τοὺς πεφυλακισμένους, ἀνεξαιρέτως, ἡ ἐργασία, ἐφ' ὅσον διατελοῦσι κεκλεισμένοι ἐν ταῖς δωματίοις, ὅπως, ἀσχολούμενοι οὕτω, μὴ δύνωνται

νά συνδιαλέγωνται μηδὲ νά ἐκτρέπωνται εἰς τὰς συνήθειαις ἐν ταῖς φυλακαῖς ἀκολασίας καὶ καρποφορῆ οὕτως ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἢ διδαχῆ τοῦ ἱερέως, διότι ἡ ἀργία εἶναι μῆτηρ πάσης κακίας. Καὶ ἐργαζόμενοι δὲ, νά σιωπῶσι, διότι ἀδύνατον ἡ ὁμιλία των νά ἦ κρείσσων τῆς σιωπῆς. Τῷ δὲ ἐσπέρας νά ἐπιβάλληται αὐτοῖς σιωπὴ ἀφ' ὠρισμένης ὥρας, ὡς ἐν τοῖς στρατῶσιν. ς'.) Ν' ἀπαγορευθῆ δρακοντεῖως ἢ εἰς τὰς φυλακὰς εἰσαγωγὴ παντὸς πνευματώδους ποτοῦ, (ἐκτὸς ὠρισμένου ποσοῦ οἴνου δι' ἕκαστον ἄτομον), καὶ τροφῶν πολυτελῶν καὶ δυσπέπτων, διότι ἡ εἰσαγωγὴ τοιούτων, ἰδίως τῶν οἰναπνευματωδῶν ποτῶν καὶ τοῦ ἀφθόνου οἴνου, γίνεται καθ' ἑκάστην ἀφορμὴ αἱματηρῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς συγκρούσεων καὶ ἀδικημάτων, πολλῶν βαρυτέρων τῶν ἐφ' οἷς κατεδικάσθησαν ἢ διατελοῦσιν ἐν ὑποδικίᾳ οἱ ἐν αὐταῖς κρατούμενοι. ζ'.) Ν' ἀπαγορευθῆ, ἐπίσης, δρακοντεῖως, ἢ εἰσαγωγὴ παιγνιοχάρτων, ἐτέρας πηγῆς διαφθορᾶς καὶ συγκρούσεων. η'.) Νά κανονισθῆ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐπιστήμης τὸ ὑγειονομικὸν τῶν φυλακῶν μέρος. Καὶ δὴ 1ον) Ν' ἀραιωθῶσιν οἱ ἐν ἑκάστῳ δωματίῳ διαμένοντες, μεταφερόμενοι ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς ἄλλας φυλακὰς, ἐπισκευαζομένων δὲ ἀμέσως τῶν δύο ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀχρήστων μενόντων δωματίων. 2ον) Νά κλεισθῆ καὶ ἀποξηρανθῆ ἢ ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσα δεξαμενὴ καὶ νά διοχετευθῆ καὶ αὐτοῦ ὕδωρ ἐκ τοῦ ἔξωθι αὐτῆς διερχομένου ὑδραγωγείου τῆς πόλεως. 3ον) Νά καθαρισθῶσι καὶ ἀποφραχθῶσι, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, οἱ ὑποδεχόμενοι τ' ἀποχωρήματα βόθροι, νά κατασκευασθῶσι δ' ἀπόπατοι μετὰ λεκανῶν κατὰ τὸ νῦν ἐν χρήσει σύστημα καὶ νά διοχετευθῆ εἰς ἕκαστον αὐτῶν ὕδωρ διηλεκτικῶς ῥέον. 4ον) Νά παρέχωνται ἀφειδῶς τὰ πρὸς τήρησιν τῆς καθαριότητος ἐπιτήδεια, οἷον σάρωθρα, κόνις ἐντομοφθόρος κλπ. ν' ἀσκήται αὐστηροτάτη ἐπιβλεψὶς πρὸς τήρησιν αὐτῆς καὶ νά ἐπιβάλληται ἀμείληκτος τῆς ἀμελείας τιμωρία. 5ον) Ν' ἀνατεθῆ ἢ ἐκτέλεσις τῆς ἐπιβλέψεως, οὐχὶ εἰς ἕνα δι' ἀπάσας τὰς φυλακὰς ἱατρὸν, ἀλλ' εἰς ἕνα, εἰ μὴ πλείους, δι' ἑκάστην φυλακὴν, γενναίως ἀμειβόμενον καὶ εὐσυνειδήτως διοριζόμενον.

— Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα πάντα δεόνται καὶ ἐκτελεστῶν ἱκανῶν καὶ εὐσυνειδήτων. ὡς εἴρηται, δεόν νά συνταχθῆ ἀπὸ τοῦδε κανονισμοῦ τῶν φυλακῶν, ἢ μᾶλλον νά μεταφρασθῆ εἰς τῶν ἐν ταῖς ἀρίσταις τῆς ἐσπερίας λειτουργούντων καὶ ν' ἀνατεθῆ ἢ ἐκτέλεσις αὐτοῦ, ἢ εἰς τοὺς νῦν ὑπάρχοντας, οὐδ' εἰς τοὺς φίλους τῶν ἰσχυρῶν τῆς πόλεως, ἀλλ' εἰς τοὺς ὁμολογουμένως καταλλήλους, εἴτε ἐκ τῶν

ἐπιστημόνων, εἴτε ἐκ τῶν ἀποστράτων, ἀλλὰ πεπαιδευμένων, ἀνω-
τέρων ἀξιωματικῶν, ὀριζομένων ἐκ τῶν προτέρων, διὰ νόμου, ἀκρι-
βῶς, τῶν προσόντων αὐτῶν καὶ τῆς μονιμότητος.

Ἐν Πάτραις τῇ 6 Δεκεμβρίου 1889.

Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου

Ν. ΠΑΝΟΣ

Λ. ΣΤΑΜΑΤΗΣ

Ν. ΚΟΥΥΛΛΟΣ
